

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Eusebiu Tu Pamphilu Ekklesiastikē Istoria

Eusebius <Caesariensis>

Mogvntiae, 1672

X. De Valeriano & de persecutione ab eo excitata.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14478

GALLUS.

Ἐπιποδῶν με. Ἰσομολογέμεν ὁ μὲν κ' ἄλλοι μὲν τὸ βαπτισμα ὁ δὲ τοῖς αἰρετικῶν βεβαίησιν, μὴ τοῖς ὅλοις ἔχον πνῆσθαι τὴν κοινωσίαν. ἀσεβείας γὰρ ἐκείνου κ' βλασφημιῶν πεπληρωῶν λέγων ὅτι πάντῃ τὴν ψυχὴν ἐκείνου κατανεύχθαι, κ' μὴ δὲ παρρησίαν ἔχειν ἐπ' αἰματὶ ὀφθαλμοῦ πρὸς τοῦ Θεοῦ διὰ τῶν ἀνοσιῶν ἐκείνων ῥημάτων κ' πταμάτων ὀσμώμεν ὁ δὲ διὰ τὴν δεινότητα τῆς εἰλικρινεστάτης ταύτης καθάρσεως κ' ἀπαλλαγῆς κ' χάριτος τυχεῖν ὅπως ἐγὼ μὲν ἐκ ἐτόλμησα ποιῆσαι. φήσας ἀντάρχη τῶν πολλοῦν αὐτῶν κοινωσίαν εἰς τὴν γεγενημένην. ἐν χάριτι γὰρ ἐπακέρσαντα, κ' σιωπεπιδεγξαμένοι τὸ Ἀμήν, κ' τραπεζῆν ὡς ἀνάστα, κ' χεῖρας εἰς ἑσπέρην τῆς ἀγίας τροφῆς προστάνασθα, κ' ταύτῃ καταδέξαμενοι, κ' ἑσώματι κ' αἵματι ὁ δὲ Κυεῖς ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ ὁμοῦ ἰκανῶν χρόνων, ὅσα ἂν ἴστωμαρτῆς ἀνασκιδνάξω ἐπιτολήσασθαι διαρσέν ὅτι ἐκείνου, κ' μὴ βεβαίως πίστεως κ' ἀγαθῆς σιωπῆσεως τῆ μετ' ἡμῶν τῶν ἀγίων προσένοι. ὁ δὲ ἔτε πενθῶν παύεται. πεφεικῆτε τῆ τραπεζῆν προσένοι κ' μολὶς ὡς ἀκαλέμενοι σιωπῆσαι ταῖς προσευχαῖς ἀνεχθῆναι. Ἐπιταῖς προσεσημέναις, φέρεται πρὸς ἄλλη ἑσπέρην βαπτισματὸ ἑπιστολῆ. Ἐξ αὐτῆ κ' ἡσπέρην παρρησίας, Ζύσω κ' τῆ κ' Ῥώμῃ ἐκκλησία προσαφωρηθῆναι ἐν ἡ διαμαρτῆς διὰ δέξω, τὸν ὡς ἑσπέρην μὲν ζητήματὸ ὡς ἀτείνει λόγον. κ' ἄλλη δὲ πρὸς αὐτῆ μὴ ταύτας φέρεται πρὸς τὸν κ' Ῥώμῃ Διονύσιον, ἡ ὡς Λουκιανῶ. κ' ὡς μὲν τῶν τοσαῦτα.

A ingemiscens. Pedibusque meis ad-volutus confiteri atque dejerare car-pit, Baptismum quo apud hareticos initiatus fuerat, non hujusmodi esse, nec cum hoc nostro quidquam com-mune habere. Quippe illum plenum esse blasphemiae & impietatis. Aje-batque animum suum acerbissimo do-loris sensu compungi, ac ne oculos quidem ad Deum attollere se auderet: quippe qui scelestis illis verbis ac cæ-remonis initiatus fuisset. Proinde ora-bat, ut hoc purissimo lavacro, verif-ssimaque adoptione & gratia donare-tur. Quod equidem facere non sum ausus: sed diurnam illi communio-nem ad id sufficere dixi. Nam qui gratiarum actionem frequenter audie-rit, & qui cum cæteris responderit Amen; qui ad sacram mentiam asti-terit, & manus ad suscipiendum sa-crum cibum porrexerit; qui illum ex-ceperit, & corporis ac sanguinis Do-mini nostri Jesu Christi particeps fue-rit diutissime, cum ego de integro re-novare non ausim. Porro ut bono a-nimo esset, & cum firma fide bonæ spei plenus ad dominici corporis par-ticipationem accederet, iussi. Ve-rum ille nullum lugendi finem facit, & ad mensam accedere penitus ex-horrescit: vixque rogatus interesse orationibus sustinet. Præter supradi-ctas est etiam quinta ejusdem episto-la de Baptismo, ipsius & ecclesiæ quam regebat nomine, ad Xystum & ecclesiam urbis Romæ directa: in qua de proposita quæstione pro-lixam admodum disputationem in-stituit. Præter has alia existat eju-sdem epistola de Luciano, ad Dio-nysum Romanum scripta. Sed de his hæcenus.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι.

Πρὸς Οὐαλεριανὸν καὶ τὸν αὐτὸν διωγμῶ.

Οἱ γὰρ ἀμφὶ τὸν Γάλλον ἐσπέρην ὅλοις ἔ-τεσι δύο τὴν δεξιὴν ἐπιμαρτῆς ἐπιποδῶν μεδίσασθαι. Οὐαλεριανὸς ὁ δὲ ἄμα Γαλλίῳ παιδὶ διαδέχεται τὴν ἡσπέρην. ἀν-δρὶς δὲ ὄντος ὁ Διονύσιος οἶα κ' πρὸς τὴν δέξω-σιν, ὡς τῆς πρὸς Ἑρμᾶμωνα ἐπιστολῆς μα-ρτῆν ἐστίν, ἐν ἡ τῶν ἰσορῆ τὸν τῶν ὡν. κ' τῶ Γω-ἀντῆ ὁμοίως ἀποκαλύπτειται. κ' ἐδόθη γὰρ ἀν-τῶ, φησὶ, σῶμα λαλῆν μεγάλα κ' βλασ-φημίαν. κ' ἐδόθη αὐτῶ ἑσπέρην κ' μῆνες τεσσαρακονταδύο. ἀμφότερα δὲ ἐστὶν ἐπι-

D CAPUT X.

De Valeriano, & de persecutione ab eo excitata.

Gallo interim è medio sublato, cum vix biennii spatio Imperium tenuisset: Valerianus cum Gallieno filio in ejus locum succedit. De hoc verò quæ tradat Dionysius, ex epistola ejus ad Hermammone[m] licet cognoscere, in qua ita scribit: Joanni quoque similiter revelatum est. Ait enim: Et datum est illi os loquens magna & impia: & data est illi potestas & menses quadraginta duo.

Huc refer c. 10. l. 6.

Apoc. 13.

Utrumq; porro in Valeriano impletum mirari licet, illudque ante omnia considerare, cujuscumodi is ante persecutionem fuerit: qualiter manuctus quidem ac benignus erat erga famulos Dei. Neque enim ullus superiorum Principum, ne illi quidem ipsi qui palam Christiani fuisse dicuntur, tanta humanitate ac benevolentia nostros complexus est, quantam ille prae se ferebat initio Principatus sui. Totaq; ejus familia piis hominibus abundabat, ac Dei ecclesia esse videbatur. Verum magister & Archifynagogus magorum Aegypti, ei tandem persuasit ut ab hoc instituto descisceret, jubens ut castos quidem & sanctos viros persequeretur atque occideret, quippe qui scelestis ac detestandis incantationibus aduersarentur atque obstarent. Erant enim & sunt etiamnum ejusmodi, qui vel praesentia atque aspectu suo: & insufflantes duntaxat ac vocem edentes, demonum praestigias disturbare possint. Initiationes autem impuras, & abominanda maleficia, & sacrificia execranda peragere eum iussit; miseros infantes mactare, immolare liberos infelicium parentum; recens natorum rimari viscera; Dei figmenta atque opera discernere ac detruicare, quasi hoc facto ad summam felicitatem esset peruenturus. Postea subdit: Egregiam vero gratiam ob speratum Imperium, & praecleara munera Macrianus eis obtulit. Qui initio quidem cum *καθολικὸς* id est Rationalis Imperatoris diceretur, nihil rationi consonum, nihil catholicum sensit aut publicum. Sed imprecationi propheticae subiacuit, quae sic habet: *Ὡς ἡσὶν οἱ προφητῶν ἐκ τοῦ ἑαυτοῦ, καὶ οὐκ ἔστιν ἔμπροσθέντων, καὶ οὐκ ἔστιν ἔμπροσθέντων ἡσὶν οἱ προφητῶν ἐκ τοῦ ἑαυτοῦ, καὶ οὐκ ἔστιν ἔμπροσθέντων.* Vt his qui prophetant ex corde suo, nec praeculis habent bonum publicum. Nam neq; providentiam universa moderantem intellexit: nec animo reputavit iudicium illius qui ante omnia & in omnibus & super omnia est Dei. Quocirca hostis quidem fuit Catholicae Dei ecclesiae: alienum autem se & extorrem a misericordia Dei praestitit: & quam longissimè à sua se salute relegavit; in hoc exprimens atq; exhibens veritatem nominis sui. Et paulò post: Nam Valerianus quidem qui ad hujusmodi facinora à Macriano impulsus fuerat, contumeliosus & opprobrius fuit expositus ac de deditus, juxta id quod dixit *Esai. 66.* Dominus ad esaiam: Et ipsi elegerunt vias suas, & abominationes suas quas concupivit anima eorum. Et ego eligam ludibria eorum, & peccata retribuam

A Οὐαλεριανὸν ἑταίμασιν καὶ τέτων μετὰ ταῦτα ἔως ἔτι ἔχει σιωπῆν. καὶ φιλόφρων ἦν πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς τοῦ Θεοῦ. ἐδὲ γὰρ ἀλλοτρίως ἔτι τῶν βασιλέων, ἐν μὲν ὧς καὶ δεξιῶς πρὸς αὐτὸν τέθη. ἐδὲ οἱ λεχθέντες ἀναφανδὸν γεγονέναι, ὡς ἐκεῖν οἰκειότατα ἐν δεξιῶς πρὸς φιλέσθαι φανερόν ἦν αὐτῶν ἑταίμων. καὶ πᾶς ὁ οἶκος αὐτῶν θεοσεβῶν πλήρωτος, καὶ ἡ ἐκκλησία Θεοῦ. ἀποπέσει ἡ παρέπαισεν αὐτὸν ὁ διδάσκαλος τῶν ἀπὸ Αἰγύπτου μάγων Ἀρχισωάτων. **B** τὸς μὲν καθαρὰς καὶ ὁσίως ἀσθρας κτήσας καὶ διώκεις κελεύων, ὡς ἀντιπαλῶν καὶ λυγρῶν τῶν παμμιάρων, καὶ βδελυκτῶν ἐπιδοῦν ὑπαρχοῦσας καὶ γὰρ εἰσι καὶ ἡσὶν κτησθέντες καὶ ὁράμφοι. καὶ μόνον ἐμπροσθὶν καὶ φθεγγομένοι, διασκεδάσαι τὰς τῶν ἀπειθῶν δαιμονῶν ἐπιβελάς τελετάς, καὶ γνησ καὶ μαγανείας ἑξαγίνας καὶ ἱερωδικὰ ἀκαλλιέργητας ἐπιτελεῖν ὑποτιθέμενος, τὰς ἀθλίους ἀποσφάπτειν, καὶ τέκνα δυσπαιτέρων ἀλλὰ δύνει. καὶ ἀπλάγχθη καὶ διαρῆν καὶ τὰ τῶ Θεῷ ἀλακότητι καὶ ἀδυνάτει πλάσματα, ὡς ἐκ τέτων εὐδαίμων ὁσίας καὶ τέτοις ἐπιφέρει λέγων. καὶ αὐτοῖς Μακεριανὸς τῆς ἐλπιζομένης βασιλείας πρὸς ἡμῶν χαριστήρια ὡς πρὸς τὸ μὲν ἐπιτῶν καθόλου λίγων λεγομένη βασιλείας, ἐδὲ ἐν εὐλογῶν, ἐδὲ καθολικῶν ἐπιτησεν, ἀλλὰ ὑποπέπρωκεν ἑαυτὸν πρὸς φησὶ λέγουσιν. ἐαυτοῖς προφητεύσαντο ἀπὸ καρδίας αὐτῶν, καὶ τὸ καθόλου μὴ βλέπασιν. ἐγὼ δὲ καὶ τὴν καθόλου προνοίαν ἐδὲ τὴν κρησιν πείδειτο τῶ πρὸ πάντων καὶ διὰ πάντων ἐπὶ πᾶσι. διὸ καὶ τῆς μὲν καθολικῆς αὐτῶν ἐκκλησίας γέγονε πολέμιος. ἡλλοτρίως **D** ἀπεξένωσεν ἑαυτὸν τῶ ἐλέκτῶ Θεῷ. ὡς πορρωτάτω τῆς ἑαυτῶ Σωτηρίας ἐφάρδυσεν ἐν τέτῳ τὸ ἴδιον ἐπαληθεύων σιωπῆν καὶ πάλιν μετὰ ἕτερα φησὶν. ὁ μὲν γὰρ Οὐαλεριανὸς εἰς ταῦτα ὑπὸ τέτῳ προσηγορεύσας ὑβρεις καὶ ὀνειδισμῶς ἐνόθευε καὶ τὸ πρὸς Ἡσαΐαν καὶ ἔτοι ἑξελέξατο τὰς αὐτῶν καὶ τὰ βδελύγματα αὐτῶν, ἀ ἡ αὐτῶν ἠθέλησε καὶ ἐγὼ ἐκλέξομαι τὰ ἐμπροσθὶν γματα αὐτῶν, ὡς τὰς ἀμαρτίας ἀναπείσει αὐτῶν

Esai. 66. Dominus ad esaiam: Et ipsi elegerunt vias suas, & abominationes suas quas concupivit anima eorum. Et ego eligam ludibria eorum, & peccata retribuam

VALERIANUS.

αὐτοῖς. ὅσα δὲ τῆ βασιλείᾳ παρὰ τὴν ἀξίαν ἐπιμανεῖς, καὶ τὸν βασιλεῖον ὑποδύναμι κόσμον ἀδωμάτων ἀναπήρω τῷ Ῥωμαί, τὰς δύο παῖδας τὰς πατρῶας ἀναδεξαμένους ἀμαρτίας ὡσεὶ σῆσάβ. ὀναργῆς γὰρ ἐπιτέτων ἢ προφῶσις ἢν εἶπεν ὁ Θεὸς ἀποδίδῃς ἀμαρτίας πατέρων ἐπὶ τέκνα ἕως τρίτης καὶ τεταρτης γενεᾶς τοῖς μισθοῖς. τὰς γὰρ ἰδίας ποιητοῦς. Ἰπιδυμίας ὦν ἠτύχει, ταῖς τῶν ἰῶν κεφαλαῖς Ἰπιδυμίων, εἰς ἐκείνης τῶν ἑαυτῆ κακίαν καὶ τὸ πρὸς τὸν Θεὸν μίσθῳ ἔξωμώρεξάτο. καὶ ὡς μὲν τῆ Οὐαλεριανῆ τοσαῦτα ὁ Διονύσιος.

A ip[s]is. Macrianus verò imperandi cupiditate flagrans tamen Imperio indignus: cum regium cultum induere non posset ipse corpore debilis, duos filios paterna in se translaturus crimina Imperio praefecit. Etenim evidentissimè in his impleta est praedictio Dei dicentis: Ego sum qui ulciscor peccata parentum in liberis, ad tertiam usque & quartam progeniem eorum qui oderunt me. Pravis enim cupiditatibus suis, quibus ipse frui non potuerat in filiorum capita translatis, improbitatem suam & odium divini Numinis in eos pariter transfudit. Ac de Valeriano quidem haec Dionysius scribit.

Exod. 20.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄.

Περί τότε Διονυσίου καὶ τῶν κατ' Αἴγυπτον συμβάντων.

Περί δὲ τῆ κατ' αὐτὸν διωγμῆ σφοδρότατα πνεύσας, οἷα σὺν ἑτέροις ὁ αὐτὸς δια τῶν εἰς τὸν τῶν ὄλων Θεὸν ἐνσέβειαν ὑπέστη, δηλώσασιν αἱ αὐτῆ Φωναί, αἱ πρὸς Γερμανὸν τῶν κατ' αὐτὸν Ἐπισκόπων κακῶς ἀγόρευεν αὐτὸν πειρώμενον ἁποτενώμενος, τῆτον ὡδρατίζεται τὸν τρέπον. εἰς ἀφροσύνην δὲ κινδυνεύω πολλῶν καὶ ἀναίδησιαν ὀντως εμπροσθίον, εἰς ἀνάστην συμβεβαζόμενος ἔδιηγάθη τῶν θαυμασθῆν πρὸς ἡμᾶς οἰκονομίαν τῆ Θεῶ. ἀλλ' ἐπειδὴ μυστήριον φησὶ βασιλέως κρύβειν καλόν, τὰ δὲ ἔργα τῆ Θεῶ ἀνακαλύπτειν ἐνδοξόν, ὁμοίως χωρήσω τῆ Γερμανῆ βία. ἤκου πρὸς Αἰμιλιανὸν ἑ μόνον ἢ καὶ ἄλλοι δέ μοι συμπροσέβυτερος τέ με Μαξιμος, καὶ διάκονοι, Φαύσος καὶ Εὐσέβιος καὶ Χαιρημων. καὶ τις τῶν ἀπὸ Ρώμης παρόντων ἀδελφῶν ἡμῖν σιωπῆσθην. Αἰμιλιανὸς δὲ ὅσα εἶπε μοι ὡσηγεμῆως, μὴ σιώαγε. ὡσεὶ τὸν γὰρ τῆτον ἦν αὐτῶν, καὶ τὸ τελευταῖον ἐπὶ τὸ πρῶτον ἀνατρέχοντι. ἔγὼ δὲ περὶ τῆ μη σιωπῆν ἑτέρας ὀλόγῳ ἢ αὐτῶν, ἀλλὰ περὶ τῆ μη εἰ αὐτὰς ἡμᾶς εἶναι χριστιανῆς καὶ τῆτε προσέταθη πεπαυθῆ. εἰ μεταβαλοίμην ἔργαγε, καὶ τὰς ἄλλας ἐψέδαί μοι νομίζων. ἀπεκρημάμην δὲ ὅσα ἀπεικόντως, ἔδῃ μακροῦ. πειθαρχεῖν δεῖ Θεῶ μάλλον ἢ ἀνθρώποις. ἀλλ' ἀνικρυς διεμαστουράμην, ὅτι τὸν Θεὸν τὸν ὄντα μόνον, καὶ ἔδῃνα ἑτέρον ἔξωον, ἔσθ' ἂν μετασθείμην, ἔδῃ

CAPIUT XI.

De his quae Dionysius & Christiani qui in Aegypto erant, pertulere.

DE persecutionis autem illius acerbitate: quae & quanta ipse una cum aliis ob veri Dei cultum pertulerit, docent ejusdem Dionysii verba, quibus Germano cuidam illius temporis episcopo, qui calumniari ipsum conabatur, respondet in hunc modum: Equidem vereor, ne in dementia ac stuporem lapsus esse videar, dum referre cogor admirabilem erga nos Dei Providentiam ac dispensationem. Sed quoniam arcanum quidem Regis occultare, ut ait Scriptura, laudandum est; Dei autem opera praedicare gloriosum; adversus Germani impetum cominus decertabo. Veni ad Aemilianum non solus, sed comitantibus me Maximo compresbytero: & Fausto, Eusebio ac Cheremonte diaconis. quidam etiam ex fratribus Romanis qui tum aderant, nobiscum ingressus est. Porro Aemilianus non dixit mihi prima fronte: Ne conventus agas. Id enim illi supervacuum erat ac postremum, ad id quod primum ac praecipuum est recurrenti. Quippe haudquaquam curabat, ne alios congregarem: sed id agebat ne ipsi Christiani essemus. Et ab eo cultu desistere me jubebat: ratus scilicet si ego ab eo cultu desivissem, ceteros exemplum meum secuturos. Respondi non improbabiler nec longe arcessita responsione: Obedire oportet Deo magis quam hominibus. Sed palam & aperte contestatus sum, me illum qui solus est deus, neque alium ullum praeter hunc adorare: nec a proposito discessurum me esse, nec

Huc refer Niciph. l. 6. c. 10.

Tob. 12.

K k